

EÖRSI ISTVÁN:

A siker

H. S., A VILÁGHIRŰ skandináv baritonista hosszú dél-amerikai körutazás után és kelet-európai turné előtt egyetlen fellépésre hazalátogatott inkább múzeumaíró, mint zenekultúrájáról nevezetes, mérsékelt forgalmú szülővárosába. Ejszaka érkezett és inkognitóban, mint ilyenkor mindig, egyetlen próbát kötött ki, az előadás délelőttjén, és az volt a terve, hogy a bankett után rögtön tovább is áll. Amióta húga férjhezment Angliába, nem éltek a városban rokonai, és mivel nem munkált benne a kegyelet, vagy a hagyománytisztelet érzése, maga is csak tévován értette meg, mi készíti arra, hogy három-négy évenként fellépésével megtisztelje a helységet. Miközben a város önmagát ünnepelte az ő nagyságában, ő az önmagával — mindig — azonos városon lemerhette a saját emelkedését.

Sajnos reggel, ébredés után, még a szokásos torokköszörölős tréninghangokat sem kellett hallatnia ahhoz, hogy érezze: hangja használhatatlanul érdes. Bánatosan kibámult szállodája ablakán: odalent egy plakát széthasogatva a gyöngye ködöt, az ő nevét rikoltotta. „Azonnal meg kell lépnem” — dörmögte rekedten maga elé — „majd egy táviratban betegyet jelentek”. Leballagott az utcára; a helyi lap címfelőléről a saját tátott szája meredt rá. Szórakozottan közelebb hajolt a képhez, hogy megvizsgálja, nem piros-e a torka. Közben két ismeretlennek tetsző hölgy ráköszönt. „Felismertek” — gondolta H. S. kétségbeesve.

Tanácsstalanul ödöngött az utcákon, vissza-visszabiccentgetve a járóelőknek. Észre sem vette, hogy az Operaház elé ért. Itt büszke tábla hirdette, hogy az aznapi előadásra minden jegy elkelt. Torkát köszörülte, legyintett és kiköpött. Mint valami varázslatra, két srác szökkenet elébe és autogramot kért. Az énekes segélykérően körülnézett és a szemközti torony órájáról leolvashatta, hogy negyven perc múlva kezdődik a próba. „Na nem” — gondolta eltökélten — „nem csinálunk magunkból bohócot”.

BEMENT A ZENEPALOTÁBA, és azonnal közölte elhatározását az igazgatóval, aki idővözlésre tárt karokkal állt előtte. Ez a férfiú nemrégiben került a nagy múltú intézmény élére, és fűtötte a bizonyítás vágya. H. S. fellépte lett vol-

na első nagyobb szabású fegyverténye, ettől remélte, hogy elhallgattatja a lelkesen és alattomosan piszkálódó sajtót és a szakmai közvéleménynek azokat a hangadóit, akik kinevezésében protekcionizmust szimatoltak. A művész már régen elhallgatott, de ő még mindig felemelt karokkal ácsorgott vele szemben, olyan nyomorultul, mint akit letaglóztak. Tompa aggyal vette tudomásul, hogy H. S. vállalja az anyagi kárt, és hogy hajlandó nyár végén behozni a most elmulasztottakat; csak akkor szólaít meg, amikor a művész búcsúra nyújtotta kezét. Elismerete, hogy H. S. hangja némelyest szokatlan, de ezt csak a reggeli ködnek tulajdonította. Gyógyszereket ajánlott. Az énekes kissé ingerülten és nagyon rekedten azt válaszolta, hogy már negyvenhét esztendeje él együtt a hangszálaival, így hát alaposan kiismerte rigolyáikat. Estére még akkor sem fognak szuperálni, ha üresre zabálja az összes helybeli gyógyszerterázt. „Az emberek várakozásait ki kell elégíteni” — mondta az igazgató. „Inkább távollétem miatt szidjanak, mint a teljesítményemért” — mondta H. S. „A próba talán el is maradhat” — mondta az igazgató, majd újra dicsérni kezdte a különféle öblögetési, borogatási és ecsetelési eljárásokat, amelyeknek már csak azért is szakértője, mert ő — H. S. bizonyára emlékszik is a család nevére — a helybeli gyógyszerészdinasztia leszármazottja. Amikor az emberi akaratú csodatevő hatását kezdte magasztalni, a baritonista tiltakozni próbált, de nem jött ki hang a torkán. „Hogyan?” — kérdezte az igazgató. A művész újra szólani akart, de csak tátogni tudott. Az igazgató arcára üdvözült mosoly ült ki.

Este a baritonista megjelent a színpadon. Hála rendkívüli színészképességének, tökéletesen eljátszotta szerepét. Csak éppen hang nem jött ki a torkán. Helyette a zegzugos kulisszák jól megválasztott rejtekében egy tehetséges főiskolás — az igazgató unokaöccse — énekelt. Az előadás végén percekig zúgott a taps. Még a vasfüggöny elé is többször kiszóltották H. S.-t, aki hajlandozva, de merev arccal fogadta az ünneplést. Öltözőjébe visszatérve, a folyosón találkozott a fiatalemberrel, kezét rázott vele, gratulált, megkö-

szönte a segítséget, majd alig érthető hangján hozzátette: „Ha elfogad idősebb kollégájától egy tanácsot, hadd hívjam fel a figyelmét arra, hogy a magas hangok tisztaságára még nagyobb gondot kellene fordítani”. A fiatalember kismította haját a szeméből, H. S. megveregette a vállát, majd a bankettet is lemondva, még aznap éjjel elhagyta a várost.

„CSODÁLATOS VOLTÁL” — mondta másnap unokaöccsének az igazgató — „mihelyt végzel, ideveszlek, erre mérget vehetsz”. A fiatalember nem válaszolt. „Tudom, hogy protekcionizmusról fognak vartyogni” — folytatta az igazgató — „de most már kit érdekel? Olvastad a reggeli lapokat?” Ismét csend volt a válaszal. „Nézd csak, a kritikus itt H. S. hangjának ifjú csengéséről ír. Jó mi?” „Nagyon” — mondta a fiatalember. „A bankettre azért nem hívtalak meg, mert nem akartam tápot adni a pletykának. Különböző érdektelen volt, H. S. úgysem volt jelen.” „A felfújt hólyag” — mondta a fiatalember — „a vén pozór”. „A legnagyobb élő baritonistáról beszélj” — figyelmeztette az igazgató. „Akinek a helyébe még én is bármikor beugorhatok” — mondta a fiatalember. „Figyelted, milyen blazirt pófával aratta le az én tapsaimat?” „Azok nem a te tapsaid voltak” — mondta az igazgató. A fiatalember hátralökte a fejét és gúnyosan elmosolyodott. „Azok a tapsok nem a te hangodnak szóltak, hanem az ő presztízisének”. „Akkor otthagyszom a pályát” — mondta a fiatalember — „ha nem a hang számít, nem akarok énekes lenni”. Most az igazgató hallgatott. „A helyében, tudod mit csinálnék a helyében? Főbelőném magam”. „Inkább vigyázz jobban a magas hangjaidra” — mondta az igazgató. „Miért vigyázzak?” — kiabálta a fiatalember — „Mi az ördögnek vigyázzak? Hogy felkapaszkodhassak abba a magasságba, ahol már énekelni sem kell?” Az igazgató elmosolyodott. „Nem volna egyszerűbb” — kérdezte a fiatalember — „nem volna gyümölcsözőbb, ha egyszerűen csak tátogni tanulnék?” „Énekelni tanulj” — mondta az igazgató és unokaöccse vállára tette a kezét — „de azért nem árt, ha megjegyzed, hogy tátogni is tudni kell”.